

# **Stichting Steunfonds Laatste Wil**

## **Jaarrekening 2021**

# Inhoudsopgave

## Jaarrekening

Balans per 31 december 2021	3
Staat van Baten en Lasten per 31 december 2021	4

## Toelichting bij de jaarrekening

Toelichting bij de jaarrekening 2021	5
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	5
Grondslagen voor de resultaatbepaling	6

## Toelichting op de balans

7

## Toelichting op de staat van baten en lasten

9

## Jaarrekening

(na resultaatbestemming)

### Balans per 31 december 2020

Activa	31 december 2021	31 december 2020
	EUR	EUR
Immateriële vaste activa	4.221	5.358
<i>Vaste activa</i>	<u>4.221</u>	<u>5.358</u>
Overige vorderingen en overlopende activa	2.119	1.129
Liquide middelen	565.489	239.470
<i>Vlottende activa</i>	<u>567.608</u>	<u>240.599</u>
<b>Totaal activa</b>	<b><u>571.828</u></b>	<b><u>245.957</u></b>
Continuïteitsreserve	50.000	50.000
Bestemmingsreserve Laatste Wil Proces	50.000	50.000
Bestemmingsreserve Maatschappelijke dialoog	175.000	50.000
Bestemmingsreserve regie over menselijk levenseinde	200.000	35.000
Bestemmingsreserve onderzoek	75.000	25.000
Reserve als bron van inkomsten	20.958	6.930
<i>Reserves</i>	<u>570.958</u>	<u>216.930</u>
- Bestemmingsfondsen	-	-
<i>Fondsen</i>	-	-
Langlopende schulden	-	8.759
Kortlopende schulden	870	20.268
<b>Totaal passiva</b>	<b><u>571.828</u></b>	<b><u>245.957</u></b>

**Baten en lasten**

	<u>Werkelijk 2021</u>	<u>Begroot 2021</u>	<u>Werkelijk 2020</u>
	EUR	EUR	EUR
<b>Baten:</b>			
Baten van particulieren	735.967	694.000	391.885
<b>Som van de geworven baten</b>	<u>735.967</u>	<u>694.000</u>	<u>391.885</u>
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	-		-
Overige baten	-		-
<b>Som van de baten</b>	735.967	694.000	391.885
<b>Lasten</b>			
Symposium 27 maart 2020	-	8.500	-
Maatschappelijke dialoog	62.362	28.000	-
Proces tegen de Staat	158.000	186.000	-
Levenseinde onderzoek	54.944	145.000	-
Regie over menselijk levenseinde	27.073	87.000	-
Diversen	9.294	-	4.945
Lasten besteed aan doelstellingen:	<u>311.673</u>	<u>454.500</u>	<u>4.945</u>
Wervingskosten	33.963	157.000	161.659
Kosten beheer en administratie	36.303	37.000	17.498
<b>Som van de lasten</b>	<u>381.939</u>	<u>648.500</u>	<u>179.157</u>
<b>Saldo voor financiële baten en lasten</b>			
Saldo financiële baten en lasten	-	-	-
<b>Saldo van baten en lasten</b>	<u><u>354.028</u></u>	<u><u>45.500</u></u>	<u><u>207.783</u></u>
<b>Bestemming saldo van baten en lasten</b>			
Toevoeging/ontrekking aan			
- Overige reserve	14.028		6.930
- Bestemmingsreserves	340.000		200.853
- Bestemmingsfonds	-		-
	<u><u>354.028</u></u>		<u><u>207.783</u></u>

## Toelichting bij de jaarrekening 2020

### Vestigingsadres

Stichting Steunfonds Laatste Wil (KvK-nummer 74532960) is feitelijk gevestigd aan de Stationsweg 29, 6861 EA te Oosterbeek.

### Organisatiestructuur

Het Steunfonds Laatste Wil kent de volgende (statutaire) hoofddoelstellingen:

- gekozen levenseinde eigenstandig geregisseerd ten uitvoer te brengen op een zelf te kiezen moment en zonder enige toetsing door een ander (derde).
- Het bevorderen en nemen van initiatieven tot wetgeving die deze beschikbaarstelling mogelijk maakt.
- Het (doen) geven van informatie over de vele aspecten van het zelfgekozen levenseinde.
- Het (doen) bevorderen van begrip voor mensen die kiezen voor het zelfgekozen levenseinde en het ontwikkelen van passende rituelen rondom de effectuering van het zelfgekozen levenseinde.
- Het bevorderen en doen uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek naar de praktijk van zelfstandige levensbeëindiging en de maatschappelijke wensen in dezen.
- Het bevorderen van verruiming van de wettelijke mogelijkheden c.q. doen uitvoeren van onderzoek naar juridische mogelijkheden daartoe en het ondersteunen dan wel aangaan van juridische procedures ter bevordering van de beschikbaarstelling van laatstewilmiddel(len).
- Het financieel en praktisch ondersteunen van organisaties die dezelfde c.q. overeenkomstige doelstellingen nastreven.

Het bestuur van het Steunfonds Laatste Wil wordt gevormd door:

- Marc J.M. Petit (voorzitter)
- Jos J.B. van Wijk (penningmeester)
- Jaap van der Haar (secretaris)

Het bestuur is onbezoldigd. Bestuursleden ontvangen desgewenst alleen een vergoeding voor feitelijk gemaakte onkosten.

### Verslaggevingperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslagperiode van een jaar. Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

### Stelselwijziging

Als gevolg van de wijziging van de richtlijn 'RJ 650 Fondsenwervende organisaties' is de verwerking van baten uit nalatenschappen aangepast. Vanaf boekjaar 2020 worden de baten uit nalatenschappen verwerkt op het moment dat de akte van verdeling, of als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording in het verslagjaar is ontvangen. Alleen indien de akte van verdeling of de rekening en verantwoording vóór balansdatum is ontvangen, wordt de bate uit de nalatenschap in het verslagjaar verwerkt. Bij ontvangst van de akte van verdeling of de rekening en verantwoording na balansdatum vindt vermelding plaats in de toelichting (bij de 'niet in de balans opgenomen activa'). Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen, voor zover deze niet al in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord. Vruchtgebruik uit nalatenschap wordt in de jaarrekening verwerkt indien de vruchtgebruiker de nalatenschap niet mag interen, vervreemden of beleggen. Voor de waardering van het vruchtgebruik wordt de berekening van erf- en schenkbelasting van de belastingdienst gehanteerd. Tot boekjaar 2020 werden de baten uit nalatenschappen verwerkt op moment waarop de baten betrouwbaar konden worden vastgesteld. De stelselwijziging wordt prospectief verwerkt zonder aanpassing van de vergelijkende cijfers. De stelselwijziging heeft invloed op de posten 'Vorderingen en overlopende activa' (balans) en 'Baten van particulieren' (staat van baten en lasten).

### Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

## Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

### Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kostprijs en wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat alle, of nagenoeg alle, toekomstige economische voordelen en alle, of nagenoeg alle, risico's met betrekking tot een actief, of verplichting aan een derde, zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en verplichtingen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. De ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

### Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld conform Richtlijn 650 voor Fondsenwervende Organisaties van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

### Vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetair activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening. Niet-monetair activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum.

## Grondslagen voor waardering van activa en passiva

### Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur.

### Bijzondere waardevermindering van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waarde vermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

### **Vorderingen en overlopende activa**

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Waar van toepassing is een voorziening voor oninbaarheid gevormd.

### **Liquide middelen**

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare depositos met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

### **Reserves**

#### ***Continuïteitsreserve***

Een deel van de opgebouwde reserves zal moeten worden bestemd als continuïteitsreserve ten behoeve van de eigen organisatie. De norm voor goede doelen is dat deze 1 tot 1,5 maal de kosten van de uitvoeringsorganisatie behelst. Dit betekent dat bij het plotseling wegvallen van alle inkomsten de organisatie een tot twee jaar de kans heeft haar activiteiten een op stoom te brengen of af te bouwen. De reserve is bestemd voor bestedingen aan de doelstellingen van Stichting Steunfonds Laatste Wil.

De overige reserves zijn bestemmingsreserves die worden toebedeeld aan de doelbesteding. Soms zijn deze al toegezegd op basis van een financieringsaanvraag maar ze kunnen ook in algemene zin worden gereserveerd.

#### ***Bestemmingsreserve Laatste Wil Proces***

Een groep Nederlanders (CLW leden) zal een proces tegen de Nederlandse Staat gaan aanspannen. Zij claimen de mogelijkheid om hun recht op zelfbeschikking te kunnen uitoefenen en eisen dat de overheid niet langer beperkende maatregelen neemt t.a.v. de verkrijgbaarheid van humane en effectieve laatstewilmiddelen. Speciaal voor dit proces zullen ook fondsen worden geworven.

#### ***Bestemmingsreserve Maatschappelijke dialoog***

Het gesprek over een humaan zelfgekozen levenseinde willen wij op talloze plaatsen in de samenleving faciliteren. De emancipatie van dit thema vraagt veel hoor en wederhoor. Met respect voor een ieders mening zullen we iedereen de mogelijkheid willen geven zich een mening over dit onderwerp te vormen. Naast het algemene publiek richten we ons ook op groepen professionals (bijv. verpleegkundigen en belangenorganisaties (bijv. ouderenbonden)).

#### ***Bestemmingsreserve regie over menselijk levenseinde***

Om mensen in staat te stellen zelf regie te nemen over hun levenseinde willen wij faciliteiten ondersteunen die hen gaan helpen deze regie weloverwogen te nemen. Informatie over laatstewilmiddelen, ervaringsverhalen van anderen, huiskamer gesprekken en toegang tot bestaande middelen gaan daarbij helpen.

#### ***Bestemmingsreserve onderzoek***

Er zijn tal van onderwerpen die de komende jaren vragen om onderzoek. We weten nog veel te weinig van de motieven die mensen beweegt om te kiezen voor eigen regie. Daarnaast willen we ook meer weten over wat zich in werkelijkheid afspeelt als mensen hier uiteindelijk uitvoering aan geven. Welke middelen worden ingezet, wat betekent het voor nabestaanden, wat is er aan voorafgegaan. Daarnaast zal onderzoek moeten plaatsvinden naar andere en goed beschikbare methoden en middelen voor een humaan zelfgekozen levenseinde. We willen zowel de praktijk als de wetenschap uitnodigen met ons samen te werken op dit terrein.

#### ***Reserve als bron van inkomsten***

Voor de realisatie van de doelstelling op lange termijn, is een reserve als bron van inkomsten gevormd. De reserve is bestemd voor bestedingen aan de doelstellingen van Stichting Steunfonds Laatste Wil.

### **Langlopende en kortlopende schulden**

Langlopende en kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

## **Grondslagen voor de resultaatbepaling**

### **Baten**

Baten worden verantwoord in het jaar waaraan ze kunnen worden toegerekend.

#### ***Baten van particulieren***

#### ***Baten uit nalatenschappen***

De baten uit nalatenschappen worden verwerkt op het moment dat de akte van verdeling, of als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording in het verslagjaar is ontvangen. Alleen indien de akte van verdeling of de rekening en verantwoording vóór balansdatum is ontvangen, worden de baten uit de nalatenschappen in het verslagjaar verwerkt. Bij ontvangst van de akte van verdeling of de rekening en verantwoording na balansdatum vindt vermelding plaats in de toelichting (bij de 'niet in de balans opgenomen activa'). Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen, voor zover deze niet al in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord. Vruchtgebruik uit nalatenschap wordt in de jaarrekening verwerkt indien de vruchtgebruiker de nalatenschap niet mag interen, vervreemden of beleggen. Voor de waardering van het vruchtgebruik wordt de berekening van erf- en schenkbelasting van de belastingdienst gehanteerd.

#### ***Donaties en giften***

Donaties en giften worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen.

### **Lasten**

Lasten worden verantwoord in het jaar waaraan ze kunnen worden toegerekend.

### **Saldo financiële baten en lasten**

Rentebaten en beleggingsopbrengsten worden verantwoord onder de post saldo financiële baten en lasten. De kosten van beleggingen, zoals bankkosten en kosten van beheer door derden en de eigen organisatie worden in mindering gebracht op de post saldo financiële baten en lasten.

## Toelichting op de balans

### Immateriële vaste activa

		<u>2021</u>	<u>2020</u>
Overige immateriële vaste activa		<u>4.221</u>	<u>5.358</u>
<u>Stand per 1 januari 2021</u>	<u>Website</u>		
Verrijingsprijs	5.687		
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-329</u>		
Boekwaarde per 1 januari 2020	5.358		
<u>Mutaties</u>			
Investerings	-		
Desinvesterings	-		
Afschrijvingen	<u>-1.137</u>		
Saldo mutaties	-1.137		
<u>Stand per 31 december 2020</u>			
Verrijingsprijs	5.687		
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-1.466</u>		
Boekwaarde per 31 december 2020	4.221		

De overige immateriële vaste activa betreffen geactiveerde kosten ten aanzien van de ontwikkeling van de website. Deze immateriële vaste activa worden lineair in 5 jaren afgeschreven.

### Overige vorderingen en overlopende activa

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Rekening-courant Coöperatieve Vereniging Laatste Wil U.A.	-	-
Vooruitbetaalde kosten	<u>2.119</u>	<u>1.129</u>
	<u>2.119</u>	<u>1.129</u>

De overige vorderingen en overlopende activa hebben een kortlopende karakter van een jaar of minder.

### Liquide middelen

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Banktegoeden	<u>565.489</u>	<u>239.470</u>

De liquide middelen staan ter volledige beschikking van de Stichting en zijn direct opeisbaar.

## Reserves

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Continuïteitsreserve	50.000	50.000
Bestemmingsreserve Laatste Wil Proces	50.000	50.000
Bestemmingsreserve maatschappelijke dialoog	175.000	50.000
Bestemmingsreserve regie over menselijk levenseinde	200.000	35.000
Bestemmingsreserve onderzoek	75.000	25.000
Reserve als bron van inkomsten	20.958	6.930
	<u>570.958</u>	<u>216.930</u>

Het verloop van de reserve als bron van inkomsten gedurende het boekjaar is als volgt:

	<b>Cont. Reserve</b>	<b>Laatste Wil Proces</b>	<b>Mts. Dialoog</b>	<b>Regie Mens. Levenseinde</b>	<b>Onderzoek</b>	<b>Overig</b>	<b>Totaal</b>
Beginsaldo	50.000	50.000	50.000	35.000	25.000	6.930	216.930
Toevoegingen	-	-	125.000	165.000	50.000	14.028	354.028
Onttrekkingen	-	-	-	-	-	-	-
Eindsaldo	<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	<u>175.000</u>	<u>200.000</u>	<u>75.000</u>	<u>20.958</u>	<u>570.958</u>

## Langlopende schulden

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Lening Coöperatie Laatste Wil	-	8.759

De langlopende schulden hebben betrekking op een lening van Coöperatie Laatste Wil. Over deze lening is in het boekjaar niet afgelost dan wel rente berekend.

## Kortlopende schulden

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Crediteuren	870	20.253
Overlopende passiva	-	15
	<u>870</u>	<u>20.268</u>



## Toelichting op de staat van baten en lasten

### Baten

	<u>Werkelijk 2021</u>	<u>Begroot 2021</u>	<u>Werkelijk 2020</u>
Baten van particulieren	<u>735.967</u>	<u>694.000</u>	<u>391.885</u>
Donaties en giften	<u>735.967</u>	<u>694.000</u>	<u>391.885</u>

### Besteed aan doelstellingen

	<u>Werkelijk 2021</u>	<u>Begroot 2021</u>	<u>Werkelijk 2020</u>
Besteed aan doelstellingen	<u>-</u>	<u>454.500</u>	<u>-</u>
Symposium 27 maart 2020	-	8.500	-
Maatschappelijke dialoog	62.362	28.000	-
Proces tegen de Staat	158.000	186.000	-
Levens einde onderzoek	54.944	145.000	-
Regie over menselijk levens einde	27.073	87.000	-
Diversen	15.008	-	4.945
	<u>317.387</u>	<u>454.500</u>	<u>4.945</u>

### Wervingskosten

	<u>Werkelijk 2021</u>	<u>Begroot 2021</u>	<u>Werkelijk 2020</u>
Kosten servicebureau	18.151	57.000	28.563
Werving leden en donateurs	-	100.000	103.632
Kosten website	70	-	134
Marketingkosten	2.410	-	29.330
	<u>20.631</u>	<u>157.000</u>	<u>161.659</u>

### Kosten beheer en administratie

	<u>Werkelijk 2021</u>	<u>Begroot 2021</u>	<u>Werkelijk 2020</u>
Administratie en advieskosten	14.911	11.000	5.527
Overige algemene kosten	21.014	20.000	8.245
Afschrijvingen immateriële vaste activa	1.137	-	329
Verzekeringen	483	1.000	896
Bankkosten	6.407	5.000	2.501
	<u>43.952</u>	<u>37.000</u>	<u>17.498</u>